

ВІДРОДЖЕННЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

АНАТОЛІЙ ДОВГЕРТ

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Зміна концепції

 ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • Алерта • 2024

УДК 341.9(075)
Д58

Довгерт А.

Д58 Міжнародне приватне право: зміна концепції. Київ : Алерта, 2024. 256 с. (Відродження приватного права в Україні)

ISBN 978-617-566-797-2

У книзі розглянуто питання зміни парадигми міжнародного приватного права та його кодифікації на зламі століть – складників процесу відродження приватного права в Україні.

Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів юридичних та економічних вищих закладів освіти, спеціалістів-практиків і широкі кола читачів.

УДК 341.9(075)

ISBN 978-617-566-797-2

© Довгерт А. С., 2024
© Видавництво «Алерта», 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	7
-------------	---

РОЗДІЛ І МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ НАПЕРЕДОДНІ ТА В ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. РЕКОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КОЛІЗІЙНОГО ПРАВА

ГЛАВА 1. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ ДО 1991 РОКУ

§ 1. Основні постулати доктрини міжнародного приватного права в Україні в радянський період	9
1.1. Доктринальні підходи щодо природи, предмета, методу та інших складників парадигми МПрП	9
1.2. Радянська теорія колізійного права	13
§ 2. Джерела міжнародного приватного права (1920–1991)	17
2.1. Попередні зауваження	17
2.2. Джерела МПрП у 1920–1960-х роках	18
2.3. Нормативна база МПрП напередодні незалежності	20
§ 3. Наукові дослідження з міжнародного приватного права (1920–1991)	23
3.1. Попередні зауваження	23
3.2. Наука МПрП у радянський час	26

ГЛАВА 2. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО В ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

§ 1. Попередні зауваження	32
§ 2. Відгук внутрішнього законодавства з міжнародного приватного права на виклики часу	34
2.1. Колізійне право до ухвалення Закону про МПрП	34
2.2. Процесуальні норми МПрП до 1 вересня 2005 року	36
2.3. Матеріальні норми МПрП внутрішнього законодавства	37
§ 3. Зміцнення міжнародно-договірному фундаменту міжнародного приватного права	37
3.1. Універсальні міжнародні договори	38
3.2. Регіональні міжнародні договори	39
3.3. Двосторонні угоди	41
§ 4. Розвиток інфраструктури міжнародного приватного права	42
4.1. Україна та міжнародні організації	42
4.2. Інститути застосування норм МПрП	48
4.3. Наука та викладання МПрП	49

**ГЛАВА 3.
РЕКОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КОЛІЗІЙНОГО ПРАВА
НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ**

§ 1. Нова колізійна теорія в Україні як результат праці над кодифікацією міжнародного приватного права.....	53
1.1. Попередні зауваження.....	53
1.2. Основні параметри оновлення вітчизняної доктрини колізійного права.....	54
§ 2. Методологічні інструменти зміни парадигми міжнародного приватного права.....	62
2.1. Відправна точка нової методології.....	62
2.2. Розгляд МПрП в аспекті прав і свобод людини, гуманізму і справедливості.....	63
2.3. Методологічне значення ідеї наднаціонального приватного права.....	66
2.4. Множинність методологічних підходів.....	70

**РОЗДІЛ II
КОДИФІКАЦІЯ КОЛІЗІЙНОГО ПРАВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ
УКРАЇНІ**

**ГЛАВА 4.
ДО ІСТОРІЇ КОДИФІКАЦІЇ
МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА**

§ 1. Попередні зауваження.....	75
§ 2. Концептуальні підходи до кодифікації міжнародного приватного права в Україні на початку 1990-х років.....	78
2.1. Питання про спосіб та обсяг кодифікації.....	78
2.2. «Спроба пера»: колізійне право в моделі Цивільного кодексу для країн СНД.....	81
§ 3. Варіанти текстів кодифікації міжнародного приватного права.....	85
3.1 Кодифікація МПрП у проєкті ЦК України (1996–2000).....	85
3.2. Поворот до «автономної» кодифікації МПрП (2001–2005).....	89

**ГЛАВА 5.
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»**

§ 1. Структура та загальні положення Закону України «Про міжнародне приватне право».....	91
1.1. Структура кодифікації.....	91
1.2. Основний інструментарій колізійного права.....	92
§ 2. Колізійні норми щодо окремих інститутів приватного права.....	99
2.1. Суб'єкти МПрП.....	99
2.2. Правочини та зобов'язання.....	101
2.3. Речове право, право інтелектуальної власності та спадкування.....	105

2.4. Колізійні норми сімейного права.....	107
§ 3. Міжнародний цивільний процес	109

РОЗДІЛ III ОПРИВАТНЕННЯ І ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПІСЛЯ 2005 РОКУ

ГЛАВА 6. ПОСТКОДИФІКАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ. ПИТАННЯ РЕКОДИФІКАЦІЇ

§ 1. Загальна характеристика посткодифікаційного розвитку міжнародного приватного права.....	114
1.1. Значення української колізійної кодифікації.....	114
1.2. Зміцнення інфраструктурних елементів МПрП.....	115
§ 2. Удосконалення законодавства України про міжнародне приватне право в посткодифікаційний період	120
2.1. Зміни в колізійному регулюванні.....	120
2.2. Новелізація міжнародного цивільного процесу.....	122
§ 3. Чинники та передумови рекодифікації міжнародного приватного права	124
3.1. Економічні та політичні показники для суттєвого оновлення приватного права.....	125
3.2. Юридичні чинники та передумови рекодифікації МПрП.....	126
§ 4. Основні напрями рекодифікації міжнародного приватного права ...	130
4.1. Базові ідеї модернізації колізійного регулювання.....	130
4.2. Переміщення кодифікації МПрП до Цивільного кодексу України.....	138
§ 5. Окремі інститути та категорії міжнародного приватного права у процесі рекодифікації	143
5.1. Удосконалення загальних положень МПрП.....	143
5.2. Колізія законів у сфері зобов'язань.....	146
5.3. Міжнародний цивільний процес і арбітраж.....	153

ГЛАВА 7. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

§ 1. Попередні зауваження	155
§ 2. Нові зміни парадигми міжнародного приватного права в Україні	156
2.1. Зміна уявлень про природу, предмет, метод та інші складники парадигми МПрП.....	156
2.2. «Матеріалізація» МПрП.....	166
2.3. Гармонізація доктрин. Вплив західноєвропейських теоретичних підходів на розвиток вітчизняної доктрини	169

§ 3 Наукові дослідження з міжнародного приватного права	174
3.1. Тематичне та кількісне збільшення наукових досліджень з МПрП.....	174
3.2. Традиційні та нові осередки з дослідження й викладання МПрП.....	176
§ 4. Незабутні постаті в науці міжнародного приватного права.....	182
4.1. Слово про філософів МПрП.....	182
4.2. Видатні вітчизняні вчені В. М. Корецький, Г. К. Матвеев, Ю. Г. Матвеев, В. І. Кисіль.....	185

**ГЛАВА 8.
ЗАКАРБОВАНА В ЗАКОНІ ДОКТРИНА**

§ 1. Попередні зауваження	191
§ 2. Міжнародне приватне право у модельному Цивільному кодексі (1996 р.).....	192
§ 3. Книга 8 «Міжнародне приватне право» проєкту ЦК України (2000 р.).....	202
§ 4. Закон України «Про міжнародне приватне право» (2005 р.)	222
ПІСЛЯМОВА.....	246
ВИБРАНІ ПРАЦІ АВТОРА З ПИТАНЬ, ПОРУШЕНИХ У КНИЖЦІ ..	248

Наукове видання

Довгерт **Анатолій Степанович**

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Зміна концепції

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку 01.11.2023. Формат 60x90^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 14,88.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002

